

ærede Taler beskæftigede sig med, hvad jeg vilde sige, naar jeg fik Ordet, og sagde noget om, at jeg under Finanslovsbehandlingen havde udtalt mig for Ekspropriation af Jord til Landarbejdere ved denne Lov. Jeg tror ganske sikkert, at jeg aldeles ikke har nævnt det, og jeg synes, det ærede Medlem kunde have ventet, til jeg fik Ordet, med at udtale sig om, hvad jeg vilde sige; saa kunde han have hørt, hvad jeg agtede at sige. Hvad angaar Ekspropriationsspørgsmaalet, mener jeg, at det er i Øjeblikket et Spørgsmaal, som væsentlig har teoretisk Interesse, og jeg er ikke i Tvivl om, at naar en Bestemmelse herom blev kædet til Loven, vilde det i høj Grad vanskeliggøre, for ikke at sige umuliggøre Forslagets Gennemførelse. Sagen stiller sig ogsaa saaledes for mig, at det væsentlig er i de Egne, der have meget Fæstegods, der hører under Stamhuse og Fideikommis'er, at der ikke kan faas Jord, og jeg tror, at det vilde være en mere fremkommelig Vej, om man fra dette Tings Side med nogen Kraft tog fat paa at løse den Opgave, som ogsaa er bebudet i Grundloven, at faa Stamhuse og Fideikommis'er givne fri. Hvis det kunde lykkes at gennemføre det, vilde en Ekspropriationsbestemmelse i denne Lov ogsaa være mindre nødvendig, thi det er navnlig i de Egne, at det er vanskeligt, ja umuligt at faa Jord, og det viser sig jo ogsaa, at Loven ikke har virket i de Egne. Hvad Brugsretten og Statsfæste angaar, da er det i øvrigt saaledes, at man kan gaa til Husmændene eller deres Organisationer saa tit, man vil, og spørge om deres Mening, saa faar man altid det Svar af dem, at de ville være Selvejere. Naar det ærede Medlem for Aarhus Amts 3die Valgkreds talte om, at disse Brug, naar man fik indført Fæsteforhold, vilde stige saa betydeligt i Værdi og Ydeevne, saa lærer jo Erfaringen og Historien os, at Fremgang væsentlig hører sammen med Selveje og ikke med Fæsteforhold, under hvilke Brugeren jo ikke ved, om det Arbejde og det Slid, han ofrer paa Jorden, ogsaa kommer hans Børn og Efterkommere til gode. Jeg tror, at vi aldrig vilde have opnaaet en saadan Fremgang i vort Landbrug, som vi have naaet, hvis Landbrugerne herhjemme ikke væsentlig havde været Selvejere, men gennemgaaende havde staaet som Fæstere. Det ærede Medlem kom ogsaa med en Bemærkning om, at naar en Gaardmand hjalp saadan en Landarbejder med Penge eller paa anden Maade til at begynde et selvstændigt Landbrug, saa vilde vedkom-

mende komme til at staa i et Forhold til denne, der i meget minder om det gamle Hoveriforhold. Denne Udtalelse faldt noget mærkeligt i det ærede Medlems Mund, saa meget mere som han ellers er en rolig, besindig og forstandig Mand, hvilket Indtryk man ogsaa faar ved at høre det ærede Medlems Foredrag. Det er imidlertid ogsaa ganske uberettiget at antage noget saadant. Det er mig bekendt — og jeg har selv været i det Tilfælde at hjælpe en Mand til at faa en saadan Jordlod — at det er ganske almindeligt baade i mit Sogn og vel ogsaa andre Steder, naar en saadan Landarbejder skal til at begynde, at alle Gaardmændene saa hjælpe ham med at bringe alt Materialet til Veje og forrette den Kørsel, der er Brug for, og der er ikke derfor Tanke om, at han skulde staa i et saadant Forpligtelsesforhold, som paa nogen Maade kan sammenlignes med Hoveri. Jeg ved ikke, om det ærede Medlems Parti ønsker, at der var et saadant Forhold til Stede, men jeg forsikrer det ærede Medlem, at det findes ikke. Naar en Husmand faar Hjælp, er det, fordi Folk i hans Sogn kender ham som en stræbsom Mand og meget ofte er det saaledes, at han faar den største Hjælp fra den Mand, han har tjent som Karl. For øvrigt vil jeg takke Ministeren for Forslaget, der bedre end den nugældende Lov og ligesom mere bevidst tager Sigte paa den Opgave at udrydde de jordløse Huse og i Stedet for afhængige skabe selvstændige Jordbrugere i smaa Hjem. Jeg kunde ønske at komme højere op med Maksimum for Jordværdien. Jeg har den Opfattelse, at der er Stemning for sligt i Befolkningen, og jeg har ønsket, at Lovforslaget maatte lyde paa 6,000 Kr., men jeg maa tillægge de af Ministeren anførte Grunde ikke ringe Betydning. Jeg har den absolute Tillid til, at Ministeren ogsaa paa en forstaaende og god Maade vil benytte den Ret, han har ifølge Forslaget, til under visse Forhold at gaa højere, og jeg vil tilføje, at naar samme gode Villie besjæler andre, som have med Gennemførelsen af Loven at gøre, vil det vist kunne gaa med 5,000 Kr. som foreslaaet. Derimod vil jeg ønske, at selve Beløbet maa blive forhøjet saaledes, at der kan oprettes flere Huse, end Tilfældet vil blive, som Forholdene nu ere. Det er noget, jeg henstiller til det kommende Udvalg at tage under Overvejelse. Andre Ændringer skal jeg ikke komme ind paa, jeg kan henholde mig til det ærede Medlem for Randers Amts 5te Valgkreds (N. Pedersen), der udtalte sig med saa stor